

[Udenrigsministeren.]

må vel være den tilstand, det splittede og svækkede, delvis nedbrudte Europa befandt sig i ved den anden verdenskrigs afslutning. Vesteuropa måtte sammenlignet med de to virkelige verdensmagter, USA og Sovjetunionen, føle sin afmagt.

I årene efter 1945 og op gennem 1950erne foregik den vesteuropæiske genopbygning i hurtigt tempo, fremhjulpet af en storstilet amerikansk støtte og af et virkningsfuldt økonomisk samarbejde inden for OEEC. Samtidig hermed voksede ideerne om og behovet for også at finde vejen til et politisk samarbejdende Europa.

Formålet med et politisk samarbejde mellem de europæiske lande måtte i første række være at hindre, at europæiske stater indbyrdes modsætninger på ny kastede Europa og hele verden ud i ødelæggende krige.

Der måtte skabes mulighed for, at et nyt, demokratisk og fredeligt Tyskland kunne finde sin plads i Europas økonomi og politik som ligeberettiget partner, således at risikoen for, at Tyskland som tidligere i historien vil bryde den europæiske fred, fjernes.

Europas folk måtte samarbejde for at hævde deres stilling i verden og sikre videreførelsen af de værdifulde elementer i europæisk kulturel og politisk tradition. Kun i forening kunne Europas folk hævde sig over for og frit gå i samarbejde med de to store verdensmagter, der er fremgået af den anden verdenskrig, og hvis militære interesseområder mødtes i Europas centrum. Efterhånden som den økonomiske, sociale og politiske udvikling i Afrika og Asien kom ind i den nuværende, uforudset eksplosive fase, erkendtes det, at også i forhold til disse verdensdele vil Europas enhed på længere sigt være en nødvendighed, også for at kunne gøre samarbejdet med disse verdensdele så frugtbart og effektivt som muligt.

Om disse generelt formulerede formål kunne der tilvejebringes enighed. Men samarbejdets nærmere udformning af mål og midler var det sværere at nå til enighed om.

Nogle europæere var af den opfattelse, at målet kun kunne nås gennem dannelsen af en europæisk forbundsstat eller dog i alt fald gennem opbygningen af politiske institutioner i Europa af føderativ karakter.

Andre europæere stillede sig tvivlende over for en så gennemgribende ændring af grundlaget for Europas politiske opbygning. Man fandt, at så radikale forandringer ville stride mod de historiske og nationale traditioner. Man troede på større holdbarhed af et løsere samarbejde, der gradvis byggedes op og styrkedes gennem løsningen af konkrete problemer, efterhånden som disse meldte sig.

OEECs lange række af værdifulde arbejdsresultater fra 1948 til 1958 — især i retning af handelens og betalingernes frigørelse — underbyggede den sidstnævnte opfattelses levedygtighed. Sammenbruddet af forhandlingerne om et europæisk forsvarsfællesskab i 1954 blev af nogle opfattet som et alvorligt tilbageslag, af nogle som et bevis på, at vidtgående føderationsplaner var uigennemførlige. I Europarådet, der oprettedes i 1949, blev der udført et stort grundlæggende arbejde, og de europæiske tanker holdtes stadig levende.

Så tidligt som i 1952 var der imidlertid af de seks kontinentale lande, som vi senere skulle genfinde i fællesmarkedet, indledt et samarbejde om et fælles marked for kul og stål. I 1955 optoges forhandlinger om oprettelse af et økonomisk fællesskab. Forhandlingerne førte til undertegnelse af Romtraktaten af 25. marts 1957, som trådte i kraft den 1. januar 1958, og de første praktiske skridt til frigørelse af samhandelen blev taget den 1. januar 1959.

Dette samarbejde har siden vist sig at være i besiddelse af større dynamik end andre europæiske bestræbelser. Gennem de forhandlinger, der nu forestår, står ideerne bag kul- og stålunionen, bag EURATOM og bag fællesmarkedet over for deres hidtil største mulighed: at dette traktatkompleks kan blive den kerne, hvorom det fremtidige vesteuropæiske samarbejde kan samles. Europa nærmer sig en afgørende time i sine bestræbelser for samling.

Inden for fællesmarkedet foregår der en brydning mellem tilhængerne af såkaldte overstatlige institutioner, som tillægges særlige beføjelser, og på den anden side tilhængerne af et samarbejde mellem selvstændige regeringer uden overstatlige fælleseuropæiske organer.

Medens der i øjeblikket kræves enstem-